

Kyselina perfluorhexansulfonová (PFHxS) a její varianty mají být zakázané, vláda dnes přijala změnu mezinárodní úmluvy

19.7.2023 - Lucie Ješátková | Ministerstvo životního prostředí ČR

Zasedání konference smluvních stran Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech vloni v červnu v Ženevě rozhodlo o zařazení kyseliny perfluorhexansulfonové, jejích solí a sloučenin příbuzných mezi látky zakázané (zařazení do přílohy A této úmluvy), a to bez jakýchkoliv výjimek pro jejich výrobu a použití.

Tyto látky se historicky používaly zejména v textiliích, nádobí s nepřilnavým povrchem a hasicích pěnách. Změnu úmluvy dnes schválila vláda, musí ještě projít parlamentem a nakonec být podepsána prezidentem republiky.

Příloha A úmluvy obsahuje chemické látky, které jsou obecně zakázané. Tyto chemické látky kvůli svým vlastnostem poškozují lidské zdraví a životní prostředí. Navíc jsou pro organismy, včetně člověka velmi těžko odbouratelné, a dochází proto ke kumulaci v jejich tělech. Za běžných podmínek se nerozkládají ani v životním prostředí, navíc se dálkově přenášejí, takže se pak vyskytují na místech, kde používány nebyly. Nedá se proto proti nim bojovat jinak než přijmout opatření na mezinárodní úrovni.

Kyselina perfluorhexansulfonová, její soli a sloučeniny příbuzné této kyselině se v České republice, ani v celé EU ve výrobě nepoužívají, mohou být přítomny pouze jako nečistota v hasicích pěnách na bázi fluoru a také v perfluoroktansulfonové kyselině (PFOS). Tu je dosud v EU povoleno používat jako látku minimalizující tvorbu zákalu při tvrdém pochromování. Využívá se zejména v letectví, strojírenství, zemědělství, těžebním nebo papírenském průmyslu. Česka se její použití přímo netýká, sloučeniny na bázi PFOS se při procesu tvrdého pokovování u nás již nepoužívají. Dopady přijetí zákazu PFHxS pro Českou republiku jsou proto dány především povinností jejich monitoringu v životním prostředí a zvláštním nakládáním s odpadem, kde mohou být přítomny.

Stockholmská úmluva má z hlediska vnitrostátního práva charakter prezidentské smlouvy. Přijetí změn úmluvy, včetně příloh, které jsou její nedílnou součástí, podléhá ratifikaci prezidentem republiky se souhlasem Parlamentu ČR.

Stručná informace ke Stockholmské úmluvě

Cílem Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech je ochrana lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy perzistentních organických polutantů (POPs), tedy toxických látek schopných dlouhodobě setrvávat v životním prostředí, přenášet se na velké vzdálenosti a kumulovat se v živých organismech. Úmluva byla sjednána v květnu 2001 pod patronací Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a vstoupila celosvětově i pro ČR v platnost 17. května 2004. V současné době má 186 smluvních stran, včetně Evropské unie.

Základním právním rámcem pro zákaz, omezení, odstraňování, zabránění výrobě, používání, snižování emisí, nakládání s odpady, resp. zásobami perzistentních organických polutantů je na úrovni Evropské unie přímo použitelné nařízení (EU) 2019/1021, které transponuje požadavky Stockholmské úmluvy do právního rámce EU.

Za účelem provedení rozhodnutí v Unii v souladu s rozhodnutím Rady Rozhodnutí Rady ze dne 14. října 2004 o uzavření Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách jménem Evropského společenství, kdy uvedené změny musí být reflektovány v legislativě EU do vstupu změny v platnost, Komise navrhla akt v přenesené pravomoci, kterým bude příloha I nařízení (EU) 2019/1021 změněna tak, aby zahrnovala PFHxS, její soli a sloučeniny příbuzné PFHxS bez výjimek z výroby a použití. Do konce srpna 2023 je uvedený akt dostupný k případnému vyslovení námitek Evropskému parlamentu a Radě, poté bude zveřejněn a vstoupí v platnost několik dní po zveřejnění.

Za účelem provedení rozhodnutí v Unii v souladu s rozhodnutím Rady Rozhodnutí Rady ze dne 14. října 2004 o uzavření Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách jménem Evropského společenství, kdy uvedené změny musí být reflektovány v legislativě EU do vstupu změny v platnost, Komise navrhla akt v přenesené pravomoci, kterým bude příloha I nařízení (EU) 2019/1021 změněna tak, aby zahrnovala PFHxS, její soli a sloučeniny příbuzné PFHxS bez výjimek z výroby a použití. Do konce srpna 2023 je uvedený akt dostupný k případnému vyslovení námitek Evropskému parlamentu a Radě, poté bude zveřejněn a vstoupí v platnost několik dní po zveřejnění.

https://www.mzp.cz/cz/news_20230719-Kyselina-perfluorhexansulfonova-PFHxS-a-jeji-varianty-maji-byt-zakazane-vlada-dnes-prijala-zmenu-mezinarodni-umluvy